

AKTUALITY PRO PRÁVNÍ PRAXI

INŠTITÚT VYHOSTENIA V SLOVENSKOM PRÁVNOM PORIADKU

JOZEF BALGA

Spoločensko-politické zmeny, ktoré nastali v strednej a východnej Európe po roku 1989 výrazne ovplyvnili aj migračné procesy. Integročné procesy v Európe zároveň naznačujú, že cestovanie a pobyt cudzincov v jednotlivých štátoch sa stáva každodennou realitou. V súvislosti s uvedeným sa otázka cudzincov¹ v súčasnosti stáva mimoriadne aktuálnou.

Bez ohľadu na to, že cudzinec zostáva pod personálnou viazanosťou k svojmu domovskému štátu, podlieha právnomu poriadku a orgánom štátu pobytu. Už v starých dobách sa cudzincom hovorilo *subditi temporarii*. Cudzinci sú zásadne podriadení štátu pobytu v širšom slova zmysle a musia dodržiavať jeho právny poriadok, zvláštna dôležitosť pripadá správnomu a trestnému právu. Dôvodom uvedeného princípu je zabezpečiť svoju vlastnú bezpečnosť.

Na jednej strane je Slovenská republika (ďalej len SR) povinná rešpektovať všeobecne platné zásady medzinárodného cudzineckého práva, ktoré **upravujú právne postavenie cudzincov**, t.j. vstup a pobyt cudzincov na území štátu, ich práva a povinnosti a taktiež podmienky vycestovania, ale na druhej strane je SR oprávnená v medziach zákona chrániť sa pred cudzincami, ktorí páchajú trestnú činnosť na území SR, ohrozujú bezpečnosť a poriadok v štáte, alebo iným spôsobom obchádzajú vnútroštátne právne predpisy.

¹ Odborná literatúra pod pojmom *cudzinec* chápe fyzickú osobu, ktorá nie je štátnym občanom štátu, na ktorého území sa nachádza, ale má štátoobčiansky vzťah k inému štátu alebo je bezdomovec (v zmysle medzinárodného práva).

Jedným z prostriedkov realizácie tejto ochrany štátu je inštitút vyhostenia. **Vyhostenie je jednostranné rozhodnutie štátu pobytu, ktorým sa cudzinec vykazuje zo štátneho územia (rozhodnutím súdu alebo správneho orgánu).**²

Právo vyhostiť cudzince vyplýva z územnej kompetencie štátu a býva pokladané za podstatnú súčasť suverenity štátu.³

MEDZINÁRODNOPRÁVNA ÚPRAVA

Medzi prvú medzinárodnoprávnú úpravu problematiky vyhostenia môžeme zaradiť **Všeobecnú deklaráciu ľudských práv prijatú 10.12. 1948**, ktorá vo svojom článku 9 jasne stanovuje podmienku, že „nikto nesmie byť svojvoľne zatknutý, zdržaný alebo vyhostený“.⁴

Ďalším z medzinárodnoprávných dokumentov, ktorý rieši predmetnú problematiku je **Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach prijatý 16.12.1966**. Základná podmienka pre prípad vyhostenia cudzince oprávnené sa zdržiavajúceho na území štátu v uvedenom dokumente je stanovená v článku 13, „zmluvné strany paktu môžu vyhostiť cudzince len na základe rozhodnutia vydaného v súlade so zákonom.“⁵

Situáciu v Európe charakterizuje skutočnosť, že štáty združené v Európskej rade si vytvorili prijatím **Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd**⁶ (ďalej len Dohovor) osobitný systém kontroly dodržiavania ľudských práv a slobôd.⁷ Dohovor v Protokole č.4 čl.2 uvádza, že „každý, kto sa právoplatne zdržiava na území niektorého štátu, má na tomto území právo slobody pohybu a slobody zvoliť si miesto pobytu.“ Významný je čl.4 Protokolu č.4, „ktorý zakazuje hromadné vyhostenie cudzincov“. Pod hromadným vyhostením sa rozumie akékoľvek opatrenie príslušného orgánu, nútiace cudzincov ako skupinu opustiť krajinu, okrem prípadu, keď sa také opatrenie vykonáva na základe

² Potočný, M., Regner, V., Urban, J. a kol.: Slovník mezinárodního práva a politiky, Svoboda Praha 1988, s. 390

³ Pozri bližšie Holländer, P.: Základy všeobecné státovědy. Všehrd Praha 1995, s. 43

⁴ Tomko, J., Kopšo, A.: Medzinárodné právo a politika v dokumentoch. Obzor Bratislava 1974, s. 557

⁵ Fico, R., Lovíšek, M.: Ludské práva výber dokumentov OSN. Archa Bratislava 1995, s. 36

⁶ Oznámenie FMZV č. 209/1992 Zb. o podpísaní Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

⁷ Prusák, J.: Teória práva. VO PF UK Bratislava 1995, s. 174

rozumného a objektívneho prešetrenia mimoriadnej situácie každého cudzinca zo skupiny.

V návaznosti na uvedené Dohovor v Protokole č.7 čl.1 stanovuje, že „cudzinca, ktorý má povolený pobyt na území niektorého štátu, možno vyhostiť iba na základe výkonu rozhodnutia prijatého v súlade so zákonom a musí mať možnosť uplatniť námietky proti svojmu vyhosteniu, dať preskúmať svoj prípad a dať sa zastupovať za týmto účelom pred príslušným úradom alebo pred osobou alebo osobami týmto úradom určenými.“ Štátu sa dovoľuje vyhostiť cudzinca aj pred výkonom týchto práv, ale len za podmienky, že je také vyhostenie nevyhnutné v záujme verejného poriadku alebo je odôvodnené záujmami národnej bezpečnosti príslušného štátu.

SLOVENSKÁ PRÁVNA ÚPRAVA

Ústava Slovenskej republiky (ďalej len Ústava SR) v čl.23 ods.5 pripúšťa vyhostenie cudzinca iba v prípadoch ustanovených zákonom. Ústava SR týmto prebrala a ďalej rozvíja úpravu slobody pohybu a pobytu cudzincov na území SR obsiahnutú či už vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv, Medzinárodneho paktu o občianskych a politických právach a Európskom dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

V súčasnom právnom poriadku SR rozoznávame dva druhy vyhostenia, a to **súdne vyhostenie** (vyhostenie podľa Trestného zákona) a **administratívne vyhostenie** (vyhostenie podľa Zákona o pobyte cudzincov na území SR).

Inštitút vyhostenia sa ani dnes neteší osobitnej pozornosti, i keď má význam ako pre verejné, tak i pre súkromné právo.

SÚDNE VYHOSTENIE

S určitou dávkou historickej nepresnosti možno povedať, že problematika trestu vyhostenia je popri treste smrti tak stará ako ľudstvo samo. Vymedziť v spoločnosti miesto pre človeka, ktorý spáchal trestný čin alebo sa prehrešil proti zaužívaným zvyklostiam alebo morálke, bola a je pre legislatívu úloha zložitá. V histórii práva sa preto stretávame s trestami ako bolo vyhnanstvo či vypovedanie. Tieto pojmy

sa rozlišovali v závislosti od spoločenského zriadenia podľa toho, akého závažného trestného činu sa páchatel dopustil.⁸

V slovenskom trestnom práve je **vyhostenie** jeden z druhov trestov, ktorý možno podľa Trestného zákona uložiť určitej skupine páchatelov trestných činov. Sleduje sa ním predovšetkým záujem spoločnosti zabrániť odsúdenému – cudzincovi⁹ v páchaní ďalšej závažnej trestnej činnosti na území SR.

Trestné právo vychádza z koncepcie, že účelom trestu je chrániť spoločnosť pred páchaním trestných činov, zabrániť odsúdenému v ďalšom páchaní trestnej činnosti, usmerniť ho, aby viedol riadny život, a tým výchovne pôsobiť aj na ostatných členov spoločnosti. Takýto účel sa sleduje aj pri ukladaní trestu vyhostenia.

Ak to vyžaduje bezpečnosť osôb alebo majetku alebo iný všeobecný záujem, súd môže uložiť páchatelovi, ktorý nie je občanom SR, ani osobou, ktorej bolo priznané postavenie utečenca, trest vyhostenia z územia SR, a to ako trest samostatný alebo aj popri inom treste a vždy podľa okolností prípadu. Ako trest samostatný ho možno uložiť aj napriek tomu, že Trestný zákon v osobitnej časti taký trest neustanovuje. Treba pritom rozlišovať, či páchatel, ktorý nie je občanom SR, ani osobou so statusom utečenca, sa nachádza na našom území alebo v cudzine. Trest vyhostenia možno uložiť aj vtedy, keď páchatel je v čase rozhodovania súdu v cudzine. Účelom uloženia trestu vyhostenia v takomto prípade je znemožniť páchatelovi opätovný vstup na naše územie.

Súd ukladá trest vyhostenia najmä v prípade, ak je konanie obžalovaného vysoko spoločensky nebezpečné, prípadne ak spácha trestný čin v spojení s organizovanou skupinou pôsobiacou vo viacerých štátoch, alebo v úmysle získať takýmto činom značný osobný prospech. Zamedzuje sa mu uložením tohto trestu v páchaní ďalšej činnosti na území SR, ale chráni sa ním aj všeobecný záujem, predovšetkým život a zdravie občanov. Platí to najmä pre trestný čin nedovolenej výroby a držania omamných a psychotropných látok, jedov a prekurzorov (§ 187 Trestného zákona), kde konanie páchatela môže smerovať k reálnemu ohrozeniu zdravia mnohých potencionálnych užívateľov týchto látok, čo môže viesť nielen k postupnému zničeniu ich zdravia a prípadne i smrť, ale aj k následnému morálnemu úpadku a nárastu kriminality.¹⁰

Vyhostenie sa vyslovuje navždy, t.j. na doživotie. Vstup vyhosteného na územie

⁸ Viktorová, J.: Cudzinci verus vyhostenie podľa Trestného zákona. Justičná revue, 49, 1997, č. 1, s. 2.

⁹ Vyhostiť nemožno osobu, ktorej bolo priznané postavenie utečenca a občana SR, aj keď má súčasne iné občianstvo. Rozhodujúce je vždy stav osoby, ktorý jej prináleží v čase rozhodovania súdu.

¹⁰ Viktorová, J.: Cudzinci verus vyhostenie podľa Trestného zákona. Justičná revue, 49, 1997, č. 1, s. 4.

SR možno povoliť len vtedy, ak prezident republiky tento trest odpustí milosťou. Súd vysloví trest vyhostenia, aj keď nie je isté, či niektorý cudzí štát páchateľa prijme. Táto otázka sa rieši podľa medzinárodného práva tak, že každý štát je povinný prijať svojho občana. Osoby bez štátnej príslušnosti (bezdomovci) sa vyhostujú do štátu, v ktorom majú príbuzných, majetok, alebo tam, kde si to vyhostená osoba žiada.¹¹

K realizácii výkonu trestu vyhostenia, ak je tento trest uložený popri inom treste, sa pristupuje až keď odsúdený odpyká tento iný trest v príslušnom ústave Zboru väzenskej a justičnej stráže SR.

Pre výkon trestu vyhostenia Trestný poriadok neobsahuje podrobnejšie ustanovenia. Právna úprava v § 350b Trestného poriadku vytvorila iba predpoklady na to, aby všeobecne záväzný právny predpis upravil výkon trestu vyhostenia.

Výkonom tohto trestu sa podrobnejšie zaoberá Vyhláška Ministerstva spravodlivosti SR č.135/1994 Z.z. o vyhostovaní osôb, ktorým bol uložený trest vyhostenia.

Povinnosťou súdu, ktorý uložil trest vyhostenia, je zasláť po vyhostení odpis rozsudku ministerstvu spravodlivosti, príslušnému orgánu Policajného zboru (ďalej len PZ) a v prípade, ak je odsúdený vo výkone väzby alebo vo výkone trestu odňatia slobody, aj príslušnému ústavu Zboru väzenskej a justičnej stráže SR. Odpis rozsudku opatrený doložkou o právoplatnosti následne zasiela súd na účel vykonania trestu vyhostenia príslušnému orgánu PZ alebo aj väzenskému zariadeniu, ak je odsúdený v čase, keď rozsudok nadobudol právoplatnosť a sú splnené zákonné podmienky na nariadenie jeho vykonania umiestnený v takomto zariadení.¹²

Presný deň, čas a miesto vyhostenia odsúdeného určuje príslušný orgán Policajného zboru.¹³

Po nariadení výkonu trestu vyhostenia, ktorý bol odsúdenému uložený ako samostatný trest bez toho, že by bol vzatý do výkonu väzby z dôvodov uvedených § 67 ods.1 písm.a) Trestného poriadku, zabezpečí jeho vykonanie príslušný orgán PZ v čo najkratšom čase a bez zbytočných odkladov.¹⁴

Týmto sa zabezpečuje predovšetkým uplatnenie generálnej prevencie. Ak v určenom čase sa príslušnému orgánu PZ nepodarí zabezpečiť výkon trestu vyhoste-

¹¹ Porovnaj Poslúch, M. a kol.: Štátne právo Slovenskej republiky. MANZ a VO PF UK Bratislava 1994, s. 55-59

¹² § 2 vyhlášky MS SR č. 135/1994 Z.z. o vyhostovaní osôb, ktorým bol súdom uložený trest vyhostenia.

¹³ § 4 vyhlášky MS SR č. 135/1994 Z.z. o vyhostovaní osôb, ktorým bol súdom uložený trest vyhostenia.

¹⁴ § 3 vyhlášky MS SR č. 135/1994 Z.z. o vyhostovaní osôb, ktorým bol súdom uložený trest vyhostenia.

nia, orgán Zboru väzenskej a justičnej stráže SR prepustí odsúdeného, ak je vo väzbe, na slobodu. V uvedenom prípade vzniká reálne nebezpečenstvo, že cudzinec bude pokračovať v páchaní trestnej činnosti na našom území a trest vyhostenia týmto stráca svoj význam a zmysel.¹⁵

ADMINISTRATÍVNE VYHOSTENIE

Administratívne vyhostenie spadá do kompetencie policajných orgánov. Uvedené vyhostenie slúži k odstráneniu cudzinca zo štátneho územia. Štát tohto práva nemôže využívať ľubovoľne alebo v rozpore s normatívnymi právnymi aktmi (ďalej len NPA). Právo vyhostenia je právom absolutným a štáty sa ho nemôžu vzdať, pretože by ohrozili svoju vlastnú suverenitu a bezpečnosť. Práve preto ide o vyrovnanie medzi záujmami a právami štátu so záujmami a právami ostatných štátov medzinárodného spoločenstva.

Uvedený druh vyhostenia upravuje zákon NR SR č.73/1995 o pobyte cudzincov na území Slovenskej republiky (ďalej len zákon o pobyte cudzincov).

Ako bolo vyššie uvedené cudzinec je na území štátu pobytu od okamihu prekročenia štátnej hranice zásadne podriadený jeho jurisdikcii. Na strane druhej, štát, ktorý umožnil cudzincovi pobyt na svojom území je povinný ho chrániť pred útokmi na život, zdravie, slobodu, majetok, česť, dôstojnosť a vierovyznanie svojimi orgánmi štátnej moci a správy. Stanovená povinnosť sa vzťahuje taktiež na SR a cudzincov chráni rovnakým spôsobom a v rovnakej miere ako svojich občanov.

Slovenská republika poskytuje cudzincom nachádzajúcim sa na jej území v zásade národný režim, čoho dôkazom je Ústava SR, ktorá v čl. 52 ods. 2 stanoví, že „cudzinci požívajú v SR základné ľudské práva a slobody zaručené touto ústavou, ak nie sú výslovne priznané iba občanom SR“.

Cudzinci okrem garantovaných práv majú aj základné povinnosti na území SR, ktoré sú zakotvené nielen v Ústave SR ale aj v zákone o pobyte cudzincov a patrí medzi ne najmä:

- dozriavanie zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov platných na území SR,
- uvádzanie v žiadostiach a podaniach pravdivo a úplne všetky požadované údaje,

¹⁵ Viktoriová, J.: Cudzinci verus vyhostenie podľa Trestného zákona. Justičná revue, 49, 1997, čl. 1, s.5

- c) neodkladné ohlásenie najbližšiemu policajnému útvaru prípadnú stratu alebo odcudzenie dokladu o udelení víza alebo preukazu na pobyt, aby ne mohlo dôjsť k ich zneužitiu,
- d) neodkladné ohlásenie policajnému útvaru skutočnosť, že počas dlhodobého pobytu alebo trvalého pobytu na území SR používa motorové vozidlo registrované v zahraničí.¹⁶

Z porušenia základných povinností – cudzincami – stanovených zákonom o pobyte cudzincov môže vyplynúť podmienka pre vyhostenie cudzinca z územia SR.

Podmienky vyhostenia cudzinca sú taxatívne vymedzené v § 14 zákona NR SR č. 73/1995 Z.z.

Pokiaľ cudzinec neoprávnene vstúpi na územie SR alebo sa neoprávnene zdržiava na území SR je možné ho vyhostiť. Obe podmienky je možné aplikovať nezávisle na sebe.

Na vstup na územie SR cudzinec musí spĺňať nasledujúce podmienky:

1. cudzinec smie **vstúpiť** na územie SR len s **platným cestovným dokladom**.¹⁷ Občania štátov, s ktorými SR nemá podpísanú bezvízovú dohodu musia mať cestovný doklad opatrený vízom SR.¹⁸ Platný cestovný doklad musí zároveň obsahovať náležitosti, ktoré zodpovedajú jeho pôvodu a druhu. Všeobecne za **náležitosti cestovného dokladu** považujeme:
 1. náležitosti umožňujúce určiť jeho **pôvod** a **druh** (názov štátu a druh cestovného dokladu),
 2. **číslo** cestovného dokladu,
 3. **personálna platnosť** cestovného dokladu (fotografia, osobné údaje a podpis držiteľa),

¹⁶ § 19 zákona NR SR č. 73/1995 Z.z. o pobyte cudzincov na území SR.

¹⁷ Cestovný doklad je verejná listina, ktorú vydáva príslušný štátny orgán osobe, ktorou preukazuje svoju totožnosť, štátne občianstvo a ďalšie skutočnosti obsiahnuté v údajoch uvedených v cestovnom doklade a oprávňuje osobu prekročiť štátnu hranicu za účelom trvalého alebo dočasného pobytu v cudzine a jej návratu do domovského štátu.

¹⁸ Vízum SR môžu udeliť v zahraničí zastupiteľské úrady SR a na území SR Konzulárny odbor MZV SR a oddelenie cudzineckej polície. Uvedené úrady SR sú oprávnené udeľovať tieto druhy víz SR:

1. vstupné vízum
2. návratné vízum
3. prejazdné vízum
4. spätné vízum
5. výjazdné vízum

4. **temporálna platnosť** cestovného dokladu (určená konkrétnym dátumom),
 5. **teritoriálna platnosť** cestovného dokladu,
 6. údaje potvrdzujúce **úradné vydanie** cestovného dokladu (miesto a dátum vydania, odtlačok pečiatky a podpis orgánu, ktorý cestovný doklad vydal),
 7. **ochranné a zabezpečovacie prvky** cestovného dokladu.¹⁹
2. cudzinec smie prekročiť štátnu hranicu SR len na **hraničných priechodoch**²⁰ určených na medzinárodný cestovný styk a zároveň je povinný sa podrobiť kontrole policajného útvaru,
 3. cudzinec na požiadanie je **povinný preukázať** policajnému útvaru **finančnú hotovosť** na dobu pobytu (15 USD na osobu a deň, túto sumu možno preukázať aj v inej konvertibilnej mene zodpovedajúcej tejto hodnote, ak ide o dieťa do 15 rokov je to 50 % uvedenej sumy) alebo hodnoverný doklad nahradzujúci túto hotovosť vo výške nákladov na dobu pobytu na území SR (napríklad doklad o zaplatení liečebného pobytu na území SR, doklad o zaplatení turistických služieb alebo pozvanie do SR overené policajným útvarom).²¹

Porušením taxatívne vymenovaných podmienok **vstupu cudzinca na územie SR** cudzinec splní jednu z podmienok vyhostenia.

Druhá podmienka vyhostenia sa viaže k **pobytu cudzinca** na území SR. Cudzinec sa na území SR môže zdržiavať **krátkodobo, dlhodobo alebo trvalo**.

Krátkodobý pobyt je určený vízom, vládou SR alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je SR viazaná. Uvedený pobyt sa povoľuje najdlhšie na 180 dní.

Dlhodobý a trvalý pobyt sa cudzincovi povoľuje na základe Žiadosti o povolenie na dlhodobý alebo trvalý pobyt, ktorú podáva cudzinec v zahraničí na slovenskej diplomatickej misii alebo na konzulárnom úrade. Povolenie na dlhodobý pobyt sa nevyžaduje u osoby, ktorej bolo priznané postavenie zahraničného Slováka.²² K Žiadosti sa podľa jej účelu prikladá potvrdenie zastupiteľského úradu o zaplatení správneho poplatku, doklad, ktorým cudzinec preukáže účel pobytu a zabezpečenie prostriedkov na pobyt, doklad o zabezpečení ubytovania a doklad

¹⁹ Balga, J.: Teória a prax služby cudzineckej polície. Akadémia PZ Bratislava 1997, s. 33

²⁰ Hraničný priechod je miesto určené pre prechod osôb, prejazd dopravných prostriedkov a prepravu tovaru cez štátnu hranicu na základe príslušných dokladov.

²¹ Pozri bližšie Vyhlášku Ministerstva vnútra SR č. 226/1996 Z.z., ktorou sa ustanovuje suma, ktorú je cudzinec povinný preukázať pri vstupe na územie SR.

²² § 6 ods. 1 zákona NR SR č. 73/1995 Z.z. o pobyte cudzincov na území SR.

potvrzujúci skutočnosť, že sa v zahraničí alebo na území SR nedopustil konania, ktoré je podľa zákonov SR úmyselným trestným činom, ako aj doklad zdravotníckeho zariadenia domovského štátu cudzinca, že netrpí nákazlivou chorobou, ktorej šírenie je trestné podľa zákona.

Povolenie trvalého pobytu možno udeliť na účely zlúčenia rodiny (ak ide o manžela alebo o nezaopatrené dieťa mladšie ako 18 rokov, sú občanmi SR a majú trvalý pobyt na území SR) alebo ak je to odôvodnené zahraničnopolitickými záujmami SR.

Pokiaľ cudzincovi zanikne oprávnenie na pobyt a naďalej sa zdržiava na území SR splní ďalšiu podmienku, ktorá oprávňuje policajný útvar k jeho vyhosteniu.

Oprávnenie na pobyt cudzincovi zanikne, ak

- a) sa dopustil v zahraničí alebo na území SR konania, ktoré je podľa zákonov SR úmyselným trestným činom,
- b) nemá platný cestovný doklad,
- c) uplynula mu doba povoleného pobytu,
- d) neoprávnene vykonáva zárobkovú činnosť,
- e) porušil predpisy o omamných látkach,
- f) je to nevyhnutné pre bezpečnosť štátu, udržanie verejného poriadku, ochranu zdravia alebo práv a slobôd iných osôb alebo v záujme ochrany prírody,
- g) pominul účel, na ktorý mu bol povolený dlhodobý alebo trvalý pobyt,
- h) v stanovenej lehote oznámil ukončenie pobytu a nie je mu odoprené vycestovanie,
- i) sa zdržiava mimo územia SR nepretržite viac ako 180 dní a vopred to neoznámil policajnému útvaru.²³

Vyhostenie sa **nevykoná** v prípade, že by bol ohrozený život a sloboda cudzinca z dôvodov jeho rasy, náboženstva, národnosti, príslušnosti k určitej sociálnej skupine, či pre politické presvedčenie. Uvedené dôvody **neplatia**, ak cudzinec svojím konaním ohrozuje bezpečnosť SR alebo bol odsúdený za obzvlášť závažný trestný čin. Tak isto **nie je možné** vyhostiť cudzinca do štátu, v ktorom mu bol uložený trest smrti, je predpoklad, že prebiehajúcim trestnom konaní mu takýto trest bude uložený, alebo by mu hrozilo mučenie.²⁴

Pokiaľ skúmame rozsah vyhostenia, musíme prihliadať k jeho rozsahu **temporálnemu, teritoriálnemu a personálnemu**.

²³ Baiga, J.: Teória a prax služby cudzineckej polície. Akadémia PZ Bratislava 1997, s. 52

²⁴ § 15 zákona NR SR č. 73/1995 Z.z. o pobyte cudzincov na území SR.

O vyhostení rozhoduje správny orgán, ktorý musí vydať **rozhodnutie o vyhostení** aj s odôvodnením. Z hľadiska **de lege lata** je nutné položiť dôraz na zdôvodnenie vyhostenia a na možnosť odvolania voči tomuto rozhodnutiu, pretože to tvorí jednu z významných garancií odôvodnenosti a zákonnosti vyhostenia.

Z hľadiska **temporálneho** rozsahu vyhostenia sa cudzincovi nepovolí pobyt na území SR najmenej po dobu jedného roka odo dňa vyznačenia „**Nepovolenie vstupu na územie SR**“ v cestovnom doklade. Pred uplynutím tejto doby možno cudzincovi výnimočne povoliť krátkodobý pobyt na území SR, ak je to odôvodnené najmä humanitnými dôvodmi a nepovolenie pobytu by znamenalo neprimerane tvrdý postup.

Pri stanovení **teritoriálneho** rozsahu sa vychádza zo všeobecnej zásady, podľa ktorej vyhostenie sa vzťahuje na celé štátne územie. Z územnej zvrchovanosti ďalej vyplýva, že štát môže vyhostenému nariadiť, na ktorom mieste má prekročiť štátnu hranicu.

Personálny rozsah je stanovený pravidlom, že vyhostenie sa vzťahuje len na vyhostenca – cudzinca samého a nie na jeho rodinných príslušníkov.

Náklady spojené s vyhostením si hradí cudzinec sám. V prípade, že tieto náklady neuhradí, znáša ich:

- a) ten, kto tohto cudzinca neoprávnene zamestnával na území SR,
- b) ten, kto tohto cudzinca pozval na územie SR,
- c) ministerstvo vnútra v ostatných prípadoch.²⁵

Pre slovenský právny poriadok môžu byť inšpirujúce dôvody vyhostenia ako ich zakotvuje rakúske cudzinecké právo a zároveň je príležitosťou porovnať predmetnú problematiku v dvoch právnych poriadkoch.

Podľa **Spolkového zákona o vstupe a pobyte cudzincov** (ďalej len zákon o cudzincoch) je možné cudzincov vyhostiť rozhodnutím, pokiaľ sa nezákonne zdržiavajú na území spolkovej republiky. V tomto prípade je potrebné zohľadniť do akej miery takéto odobratie povolenia k pobytu zasiahlo do ich súkromného a rodinného života a či tu nedôjde k porušeniu garantovaných ľudských práv a základných slobôd.²⁶

Dôvody, za ktorých možno cudzincov vyhostiť rozhodnutím sú vymedzené nasledovným spôsobom:

²⁵ § 22 zákona NR SR č. 73/1995 Z.z. o pobyte cudzincov na území SR.

²⁶ § 17(I) Bundesgesetz über die Einreise und den Aufenthalt von Fremden (Fremdengesetz-FrG), BGBl. Nr. 838/1992 i.d.F. BGBl. Nr. 110/1994, 314/1994, 505/1994, 351/1995 und 436/1996

1. ak boli odsúdení súdom za úmyselný trestný čin spáchaný v priebehu jedného mesiaca od ich vstupu na územie republiky, aj keď rozsudok nenadobudol právnu platnosť, alebo
2. ak do jedného mesiaca po vstupe boli pristihnutí pri páchaní úmyselného trestného činu alebo bezprostredne po spáchaní úmyselného trestného činu boli jednoznačne obvinení z jeho spáchania, keď za takýto trestný čin hrozí značný trest a je k dispozícii prehlásenie zodpovedného prokurátora spoločného ministerstva spravodlivosti, alebo
3. ak do jedného mesiaca po vstupe na územie republiky porušili predpisy, ktorými je upravená prostitúcia, alebo
4. ak do jedného mesiaca po vstupe neboli schopní preukázať vlastníctvo prostriedkov na financovanie svojho živobytia, alebo
5. ak v priebehu jedného mesiaca po vstupe boli pristihnutí orgánom inšpektorátov práce, regionálnych pracovísk alebo krajských pracovísk servisu trhu práce (Arbeitsmarktservice) pri činnosti, ktorú v zmysle zákona o zamestnaní zahraničných štátnych príslušníkov nesmú vykonávať, alebo
6. ak pricestovali bez toho, že by dodržali ustanovenia o vstupe na územie štátu alebo obídením hraničnej kontroly a boli do jedného mesiaca pristihnutí.²⁷

Vyhostenie z týchto taxatívne vymedzených dôvodov sa realizuje aj v prípade, že nenadobudlo právnu moc, cudzinec musí potom bezodkladne opustiť územie republiky. Odvolanie v týchto prípadoch nemá odkladný účinok.

Podobne je upravená problematika vyhostenia napríklad aj v článku 23 ods. 3 a ods. 4 Schengenskej dohody,²⁸ kde je zakotvené, že pokiaľ cudzinec tretej krajiny dobrovoľne nevycestuje alebo je možné predpokladať, že sa toto vycestovanie neuskutoční alebo ak je vycestovanie cudzinca tretej krajiny okamžite nutné z dôvodu národnej bezpečnosti alebo zachovania verejného poriadku, musí byť takýto cudzinec v súlade s ustanoveniami národného práva z príslušnej krajiny vyhoste-

²⁷ § 17(2) Bundesgesetz über die Einreise und den Aufenthalt von Fremden (Fremdengesetz-FrG), BGBl. Nr. 838/1992 i.d.F. BGBl. Nr. 110/1994, 314/1994, 505/1994, 351/1995 und 436/1996

²⁸ Dohoda bola podpísaná v Schengene v Luxemburskom veľkovevodstve, dňa 14.6.1985 medzi vládami Belgického kráľovstva, Spolkovej republiky Nemecko, Francúzskej republiky, Holandského kráľovstva a Luxemburského veľkovevodstva.

Dohoda zo dňa 19.6.1990 k vykonávaniu Schengenskej zmluvy zo dňa 14.6.1985 bola podpísaná medzi vládami štátov Beneluxu, SRN a Francúzskej republiky.

V súčasnosti členskými štátmi Schengenskej dohody sú Belgicko, Holandsko, Francúzsko, Luxembursko, Spolková republika Nemecko, Portugalsko, Rakúsko, Španielsko a Taliansko.

ný. Ak nie je vyhostenie podľa národného práva príslušnej krajiny prípustné, môže dotknutá zmluvná strana cudzincovi tretej krajiny povoliť pobyt na svojom území. Dotknutý cudzinec môže byť vyhostený do krajiny svojho pôvodu alebo do iného štátu, v ktorom je jeho prijatie možné len na základe platných dohôd.²⁹

V súčasnosti SR patrí medzi štáty, ktoré vo svojich vnútroštátnych právnych predpisoch zakotvili podmienky vyhostenia, jednak v záujme zabezpečenia osobnej slobody cudzincov, ako aj z dôvodov medzinárodných, aby bolo možné čeliť výhradám cudzích štátov z titulu bezdôvodného vyhostenia cudzincov. Aj keď vyhostenie spočíva vo voľnom uvážení jednotlivých štátov, opierajúc sa o povahu daného prípadu, nesmie sa vykonávať ľubovoľne a bez dostatočných dôvodov.

Vyhostením cudzinca sa nepochybne zasahuje do slobôd cudzinca (pohybu a pobytu), ktoré sú garantované nielen medzinárodnými zmluvami ale aj Ústavou SR. Na strane druhej je zároveň zákonným opatrením a udelenie inštitútu vyhostenia a jej vlastný výkon sa realizuje v súlade s právnym poriadkom SR.

SUMMARY

The Slovak Republic is obliged to respect generally valid principles of international aliens law but on the other hand it has right in terms of law to protect itself from aliens who commit crimes, threaten security and order in the country or in a different way break internal legal regulations. Expulsion is one the means of realization of the state protection. Two types of expulsion are known in the present system of law of the Slovak Republic: forejudger and administrative expulsion. Forejudger is a type of punishment which can be imposed to a certain group of criminal offenders – aliens. Expulsion is a perpetual punishment and is imposed by court. Administrative expulsion is in competence of the police authorities and it is regulated by Law of aliens residence at the territory of the Slovak Republic. A condition for administrative expulsion is alien's unauthorized entrance or stay at the territory of the Slovak Republic. Expulsion means an interference to the alien's liberties which are guaranteed by the Constitution of the Slovak Republic. Are the same time it is a legal measure which is realized in agreement with system of law of the Slovak Republik.

²⁹ Polizei-Handbuch, Schmidt-Römhild Lübeck, Teil 1.52.62.